

Slovenski Dom.

Napredno kmetsko glasilo.

Izhaja vsako soboto in velja za vse leto za Avstro-Ogrsko 3 krone, za Nemčijo in druge dežele 4 krone, za Ameriko 1 dolar.

Posamezne številke veljajo 10 vinarjev.

Za oznanila se računa: tristopna petit-vrsta 14 vin., vsa stran 48 K, pol strani 24 K, četrt strani 12 K, osmina strani 6 K. Pri vseletni inserciji primeren popust.

Dopisi se naj frankirajo in pošiljajo na uredništvo »Slovenskega Doma« v Ljubljani, Knafljeva ulica št. 5. Rokopisi se ne vračajo.

Maračnina in oglasi se naj pošiljajo na upravništvo »Slov. Doma« v Ljubljani

Odrin — padel.

Stotisočeri »ura« se je razlegal v sredo po Balkanu! Odrin je padel! Belozeleno-rdeča trobojnica bolgarska je záplapolala nad utrdami. Združeni Bolgari in Srbi so zopet strmečemu svetu pokazali čudeže junaštva, kakoršnih malo pozna svetovna zgodovina. Ni bila lahka ta zmaga; Odrin je bil zavarovan od vseh strani, tako, da se je zdelo, da je ni sile, ki bi ga zavzela.

Pri naskoku so bili prišli Bolgari in Srbi na skoro nepredorne žične ograje. Strahovito mnogo napora je bilo treba, da so Bolgari in Srbi prerezali žice. Pri tem težavnem in zamudnem delu je padlo nepregledno mnogo junakov. Toda končno je bilo tudi to delo izvršeno, pot je bila prosta. Od žičnih ograj pa do utrd pa je bilo še zelo nevarno polje. Pred modernimi utrdami je namreč polje skoro povsod podminirano. Mnogi izmed naših čitateljev se še spominjajo, kako so pred Port Arturjem zletele cele stotnije v zrak, ko so pridrvele na podzemne mine. Tudi pred Odrinom se je bilo bati takih min. Mine pa so različne. Mogoče je, da opazovalec iz trdnjave zapali z električnim tokom mine, proti takim minam se Bolgari niso mogli ščititi. So pa tudi mine, ki se razlete, če stopijo vojaki na ploskev, ki jih krije. So globoke jame, nasajene s koli in posute z železnimi škorpionji. Proti tem so se Bolgari in Srbi zavarovali na ta način, da so pognali čez bojno polje veliko množino živine. Za njo šele so drveli junaki pod visoke utrdbe. Tu se je moral junaški naskok zopet ustaviti. Po 11 m visoki betonski zidovi, le tu in tam razbiti od krogel težkih oblegovalnih topov, so jim zapirali pot. Toda oblegovalci so bili tudi na to pripravljeni. Čudno se sliši in skoro srednjeveško, če čujemo, da so oblegovalci na lestvah, drogovih in fašinah preplezali tudi te zidove. Razvilo se je strahovito klanje na zidovih, oko v oko so si gledali sovražniki. Tu ni bilo pardona, z bajoneti so drli oblegovalci naprej in utrdba je padla za utrdbo. Na drugi strani pa so Turki v

divjem begu zapuščali svoje postojanke. Šlo je v divjem begu proti Odrinu. Toda Bolgari in Srbi niso mirovali. Zanje ni bilo počitka in oddiha. Topov niso bili mogli spraviti še na turške utrdbe, toda tega niti treba ni bilo. V utrdah samih so našli turške topove, ki jih sovražnik ni več utegnil storiti nerabne in našli so ogromno množino municije. Bolgari in Srbi so jih obrnili in turški topovi so sipali smrt in pogin v turške vrste. Bežeči Turki, ki so se izogibali min, položenih med utrdami in Odrinom, so kazali oblegovalcem pot v mesto. Kratek odmor je nastal, med katerim so govorili na obeh straneh topovi. Na eni strani turški topovi v rokah oblegovalcev, na drugi strani turški topovi iz Odrina. In zgodilo se je zopet nekaj neverjetnega. Oni turški topovi, ki se prej niso mogli meriti z izbornim srbskim in bolgarskim materijalom, so razbili zadnje turške baterije v Odrinu samem.

Medtem je začelo v mestu tu in tam goreti. Tu in tam je priletela kaka granata med lesene turške bajte in takoj je švignil ogenj iz streh. Toda glavnega požara niso zanetle krogle oblegovalcev. Turki sami so zažgali mesto, ki je niso hoteli pustiti nevernikom. Po vrsti so zletela v zrak skladišča Bašink, Kemer, Hadirlik, Kaik, Karak kej, mala vojašnica med Janik kišlo in bolnišnico in arzenal z artilerijskim skladiščem. Nad razvaline in plamen pa so gledali visoki minareti mošeje, kjer se nahajajo grobovi sulanov.

Nove čete Srbov in Bolgarov so prihajale v utrdbe. V diru je prišla konjenica in poljski topovi so pridrveli, da končajo krvavo delo. Na utrdah je zavihrala zmagovita bolgarska zastava. Nove, čile čete so začele zasledovati bežeče Turke proti Odrinu. Kratek boj še v prvih ulicah, potem so se umaknili Turki v notranje mesto. Le tu in tam je počil iz kake hiše ali izza razvalin strel. Zmagovalci so udrli proti zahrbtnemu sovražniku in v kratkem boju so tudi te pognali v beg, alj pa jih na mestu pobili. Strašno je bilo to klanje v gorečem mestu. Vse ulice na vzhodni strani so bile zasedene od Srbov in Bolgarov.

Na jugu in na zapadu pa so še grmeli topovi. Tedaj se oglasi na glavni cesti, ki vodi v mesto, godba.

»Šumi Marica!«

23. pešpolk, junaki šipčanskega polka, so korakali v mesto. Za njimi je prišel jambolski polk in rodopski polk. Nato konjenica in artilerija.

Utihnili so topovi na južni in na zahodni strani. Vse se je spogledalo. »Naši bratje prihajajo!« je šlo skozi vrste. In v divjem begu so drveli Turki mimo proti notranjemu mestu, med nje pa so sipale strojne puške smrt in pogin.

In polki so korakali naprej. Tu in tam se je vnel še kratek poulični boj, toda Turki že niso imeli več prave odporne sile. Vedno bolj so se bližali zmagovalci notranjosti mesta. Streljanje ni hotelo ponehati, vmes pa se je glasilo v onih mestnih delih, ki so jih bili zmagovalci zasedli, zvonjenje zvonov.

Toda, kje je ostal Šukri paša, hrabri branitelj Odrina? Nikjer ga niso videli. Z zadnjimi svojimi četami se je bil umaknil v najbolj nedostopne ulice. Ali bo uresničil svojo obljubo, da bo prihranil zadnjo kroglo v svojem samokresu za samega sebe? Ob 2. popoldne so naznanili strel iz topov, da je mesto zavzeto. Izprva so se spogledali vojaki, mislili so, da se prične boj znova. Toda oglasile so se trobente in godbe so zaigrale, po celem Odrinu pa so zapeli zvonovi. Tudi Šukri paša se je z zadnjimi ostanki svoje vojske vdal.

Zmaga vojske zaveznikov je bila popolna. Samo nekaj manjših utrd pred mestom je ostalo še v turških rokah, toda tudi te bodo padle v najkrajšem času. Zlasti na severni strani mesta še niso Bolgari in Srbi zavzeli vseh utrd. Braniti pa se naskoka z vseh strani ne bodo mogle.

Zmagovalec general Ivanov

je takoj postavil mestu poveljnika in prekrbel za varnost mesta.

Vsled padca Odrina je sedaj

70:000 m o ž

z vsemi težkimi oblegovalnimi topovi in velikim drugim artilerijskim materijalom prostih za nadaljne boje pri Čataldži in za glavno akcijo proti Carigradu. Tudi je sedaj prosta direktna železniška zveza iz Bolgarske na bojišča pred Carigradom, kar je za nadaljne operacije in zlasti za aprovizacijo armade največjega pomena, ker so morali voziti Bolgari do sedaj živila in municijo za čataldško vojsko na kmečkih vozovih.

Naravno je, da je zavladovalo po celem Bolgarskem nepopisno navdušenje. Po celem deželi služijo zahvalne božje službe v spomin padlim junakom. Ministrski predsednik Gešov je brzojavno čestital poveljniku oblegovalne armade in vsej vojski na tem velikanskem uspehu. General Savov se je primerno zahvalil.

Kralja Ferdinanda s prestolonaslednikom Borisem in princem Cirilom pričakujejo danes v Odrinu. Kralj bo najbrže vrnil junaškemu branilcu Odrina, Šukri paši, njegovo sabljo.

Strahovit poraz Turkov pri Čataldži. — Bolgari nameravajo udariti na Carigrad.

Ob čataldški črti divja že od 21. t. m. krvava bitka, ki grozi s popolno katastrofo turške armade. V centru so turški voji pod poveljstvom Abuk paše prišli v ofenzivo ter prodirali proti bolgarskim pozicijam. V torek so Abuk pašine voje napadli Bolgari ter jih prisilili, da so se v velikem neredu umaknili proti vzhodu. Tudi bolgarsko desno krilo je napadlo turške pozicije ter pognalo Turke v divji beg. Vrhovno poveljstvo turške armade je poklicalo pred Čataldžo celo one voje, ki jih je vlada pridržala v svoje osebno varstvo v Carigradu. Toda tudi ti novi voji niso mogli ustaviti bolgarskega zmagovitega prodiranja in preprečiti turški poraz. Levo turško krilo je bilo pod poveljstvom Hussein Izet paše. Tudi ta kolona se je morala umakniti. Vesti o porazu pri Čataldži so izzvale splošno paniko med carigrajskim prebivalstvom zlasti zaradi tega, ker so vladni komunikacije slikali položaj tako rožnato, da je vsak nadaljni turški poraz nemogoč. Bolgarski uspehi pred Čataldžo so pokazali, da je bila bolgarska taktika umikanja uspešna, ker se je Bolgarom posrečilo zapeljati turška armado, da je prešla v ofenzivo. Vsled neuspehov pri Čataldži je omajano stališče kabineta Mahmud Šefket paše. Predvsem je omajano stališče ministra notranjih del Hadži Adila in njegovih radikalnih ministrskih kolegov, ki so nasvetovali, naj turška armada pri Čataldži preide v ofenzivo.

Vojaški krogi zatrjujejo, da je spričo sedanjega političnega in strateškega položaja pohod na Carigrad neizogiben. Edini izhod iz obupnega položaja, v katerem se nahaja turška armada in z njo tudi turška država, je, da turška vlada brez vsakega odlašanja sklene mir.

Skader.

Srbska vlada še ni dobila uradnega obvestila o baje doseženem sporazumu med velesilami glede Albanije, pač pa je prejela od svojega londonskega poslanika sporočilo, da je poslaniška reunija sklenila, da ostanejo Djakovica, Peč, Prizren in Debar Srbiji, dočim ima Skader pripasti Albaniji. Črna gora dobi vso okolico Skadra in celo Primorje do Lješa.

Vkljub temu se bodo, kakor poročajo s Cetinja, napadi na Skader z vso silo nadaljevali. Esad paša še ni dovolil, da bi civilno evropsko prebivalstvo smelo zapustiti mesto. Za odhod prebivalstva je odrejen dvodnevni rok. **Bombardiranje utrdb se nadaljuje, v soboto pa se izvede generalni naskok. Na drugi strani pa zatrjujejo, da čaka poveljnik Skadra Esad paša na odločilno obvestilo turške vlade in da se že pogaja o kapitulaciji trdnjave. Najdalje do ponedeljka se pričakuje padeč Skadra. Do tega časa tudi ne bo sklenjen mir.**

Velik polom v „Spar- und Vorschussvereinu“ v Laškem trgu.

Leta 1874. se je ustanovila v Laškem trgu na Spod. Štajerskem Spar- und Vorschusskassa, početkoma v narodnem oziru bolj zmerna, dobila pa v času prebuje slovenskega naroda popolnoma nemškonoacionalno lice in so Nemci smatrali ta zavod kot svojo trdnjavo. Ob času poloma Laške pivovarne Larisch, 1886 — je priskočil Larischu posestnik in pekovski mojster Josip Drolz na pomoč in temu posodil 30.000 gld.

Drolz, ki je bil blagajnik te hranilnice, je to posojilo vzel iz blagajne in pri vsakoljetnem blagajnem zaključku znal zaključek tako dobro falsificirati, da ni nikdo — seveda so bili strokovnjaki lajški laškega kalibra — pri reviziji prišel na goljufijo. Zadnja leta je bila hranilnica tudi ud grške zveze, ali tudi ta revizor ni prišel na blagajnični primanjkljaj, ker je znal Drolz bilanco umetno sestaviti in si gotovo tudi ni revizor velike truda vzel.

19. marca t. l. se je od zveze zopet vršila revizija, ali prišel je takrat nov revizor, ki se pa slučajno ni zadovoljil z Drolzovim sestavkom, marveč glavne knjige temeljito pretresel in našel pri tem velikanske primanjkljaje. Drugi dan se je Drolz neznan kam odpeljal in pisal iz Maribora načelstvu hranilnice, da temu odstopi — seveda tudi grozno zadolžena — vsa svoja posestva in da bo izvršil samomor. Nato je sodnija uvedla preiskavo knjig in našla preko 300.000 kron primanjkljaja. Drolz se je med tem časom v Mariboru v hotelu Meran zastrupil.

Oškodovano je v prvi vrsti načelstvo: župan Weber, gostilničar Falta, notar Mravlag, ravnatelj Valentinitš, dimnikar Benedek in drugi. Luč bode v celo za-

devo posvetilo državno pravdnštvo in se o obsegu velikega poloma ne da danes natančno pisati. Vsekakor je to uničujoč polom laškega nemštva, ki bode občutno trpelo na tem polomu.

Znano je, da vladajo v vseh bojnih in upravnih podjetjih laškega okraja eni in isti gospodje, okrajni zastop, okrajni šolski svet, občino itd, in bi bilo želeti, da vlada tem gospodom tudi tam na prste pogleda, da ne doživi tam enakih polomov.

* * *

V slovenskih političnih krogih se sodi o dogodkih v Laškem trgu sledeče: Če bi se tudi posrečilo z velikimi žrtvami »Spar- und Vorschusskasserverein« v Laškem trgu sanirati, vtisk te kalamitete bo ostal in navidezna gospodarska premoč laških nemškutarjev je zlomljena. Padel bo politični vpliv male renegatske klike v trgu samem in po celem okraju, kar bo za bodoči razvoj teh krajev le zdravo in bodo dobili tudi na zunaj v vseh zastopih svoje resnično lice. Gospodarskih nesreč ne privoščimo nikomur, umesten pa bi bil opomin nemškemu časopisju, da je le preresničen rek: Danes meni, jutri tebi!

Slovenija

s **Katoliški shod v Ljubljani.** Za velikonočne praznike so izdali klerikalci oklic, s katerim vabijo Slovence in Hrvate na katoliški shod, ki se naj vrši v Ljubljani od 24. do 27. avgusta t. l. Ta oklic prevevata cerkveni in političen fanatizem in vsaka vrsta priča, da bo ta katoliški shod manifestacija klerikalizma, ki naj utrdi cerkveno tiranstvo nad slovenskim in hrvaškim narodom. Oklic je pisan z jezo in pozna se mu, da ga je narekovalo sovraštvo, kajti verske fraze, s katerimi je za beljen, so za lase privlečene in le pričajo, da je verstvo zadnja briga aranžerjev, posvetno gospodstvo pa jim je glavna stvar. Katoliški shodi niso pri nas nič novega; doživeli smo jih že dosti in prestali bomo tudi ta shod, zakaj klerikalna drevesa tudi na Kranjskem ne rasejo do nebes. Smešno bi pač bilo trditi, da katoliški shodi nimajo praktičnega pomena; za klerikalce so važni, ker jim dajo priliko, da se pod cerkvenim plaščem in pod krinko verstva politično organizirajo, oziroma svojo organizacijo spopolnjujejo in svoje črede navdajo z novim navdušenjem za klerikalizem. Pa tudi za napredno stvar imajo ti katoliški shodi svoj pomen, ker seznanjajo javnost s pogubnostjo klerikalizma, ker vzbujajo odpor proti njemu in poglobljajo napredno mišljenje. Od leta 1892., ko se je vršil prvi katoliški shod, datira ločitev duhov na Slovenskem in reči se mora, da je ta ločitev napredovala od enega katoliškega shoda do drugega. Naj nam klerikalci nikar ne hodijo kazat mandate, ki

so jih od leta 1892. pridobili. Ti mandati niso nobeno merilo za mišljenje v narodu. Ti mandatje so samo dokaz, kako so znali klerikalci prirediti volilne rede po svojih potrebah, kako znajo pravico in postavo teptati, kako so deležni vladne podpore, kako velika je koruptnost med našim narodom in kako predrzna in nasilna je duhovska agitacija. Volitve niso izraz mišljenja narodovega in če klerikalci niso slepi in nečejo sami sebe varati, morajo priznati, da se vrši evolucija v mišljenju naroda od prvega shoda s čudovito naglico v naprednem smislu. Da je to resnica, kaže že to dejstvo, da zavzame boj proti naprednemu časopisju na letošnjem katoliškem shodu posebno važno mesto. Strah, nepopisen strah pred naprednim časopisjem navdaja klerikalce v taki meri, da ga še v slovesnem vabilu na katoliški shod niso mogli premagati, nego so ga raztrobili na vse strani.

s **Slovenska umetniška loterija.** Kdor pozna podrobno delo v sokolskih društvih, čitalnicah in pevskih društvih, pozna tudi lepi idealizem sodelujočih, posebno onih — revnejšega stanu. Po uro daleč in še več prihajajo mladi fantje naravnost od težkega dela — mnogokrat brez gorkega grižljaja — ob lepem in slabem vremenu v telovadnico, k pevskim ali gledališnim vajam. In s kakim veseljem se doma uče svojih vlog! (Če bi se vse prireditve vršile samo zaradi teh idealnih src samih, bi že v tem bilo plačilo truda.) Za vso svojo veliko ljubezen navadno ne prejmejo niti hvale, niti nagrade in — bi je tudi ne hoteli sprejeti. Ali ni letos posebno ugodna lepa prilika, razveseliti vendar te marljive narodne delavce s skromno nagrado, s prav slovenskimi piruhi: s srečkami slovenske umetniške loterije! — Vsako društvo naj bi kupilo primerno število srečk in obdarovalo svoje najmarljivejše člane; ta skromen dar bi v njih srcih zanetil le še večjo ljubezen do društva. — Društva (v mislih so mi posebno odseki sokolskih domov in čitalnice) pa naj bi nekaj srečk kupila tudi zase. V društvenih lokalih so stene navadno gole in hladne, k večjemu te še neljubo dirne kak židovski fabrikat kot kričeč oljnat madež. — Za slučaj, da bi sreča bila ugodna in bi društvo »zadelo« umotvor, bi od umotvora na primernem kraju kakor ljubeč — naš pozdrav šlo po dvorani... Če bi se pa sreča društvu ne nasmejala, bi društvo odškodovala popolna zavest, da je položilo svoj dolžni obolus v prid našim umetnikom in s tem vršilo svojo kulturno nalogo. **Društva, uresničite ta pozdrav našim umetnikom!**

s **Deželna zadruga sodavičarjev za Kranjsko** bo imela v četrtek, dne 17. aprila ob pol 10. dopoldne svoj občni zbor v Ljubljani, na Rimski cesti št. 17, v načelnikovih prostorih. Spored je zelo obsežen.

s **Krasno darilo** je ilustriran roman iz jugoslovanske zgodovine dr. V. Deželića:

»V burji in viharju«. Broširana knjiga stane s poštnino vred 3 K 30 v, elegantno vezana pa 4 K 80 v. Sezite po tej lepi knjigi, ki bo v kras vašim knjižnicam. Društva, naročite si vsaj po en izvod. Dobiva se v upravništvu »Slov. Ilustr. Tednika in v Narodni knjigarni v Ljubljani.

s **Neumnost je najdražja stvar na svetu**, pravijo po pravici. Samo neumnež kupuje slabo blago, ker ne ve, da je denar za slabo blago proč vržen. Pameten človek pa pri kupovanju blaga v prvi vrsti pazi na njegovo kakovost. Naše gospodinjice so pametne, zato kupujejo samo Kolinsko kavno primes, ki so jo spoznale kot najboljši kavni pridatek; saj samo ona da kavi izvrsten okus, prijeten vonj in lepo barvo, torej lastnosti, ki jih mora imeti dobra kava. Kolinska kavna primes se je našim gospodinjam priljubila kot izvrstno, obenem pa tudi kot edino pristno domače blago te vrste. Pri nakupovanju pazite na varstveno znamko »Sokol«, ki jamči za izboren obseg!

O streljanju avtomobilista na kmeta.

V četrtek je prišla sodna komisija iz Brda p. Lukovici v Krašnje, da dožene celotni položaj ustreljenega kmeta Cerarja. Ko se je komisija nahajala že v mrtvašnici, je došlo iz Trsta brzojavno naročilo, naj počakajo z raztelesenjem, ker pridejo tudi vojaški izvedenci zdravniki in sodniki. Prišli pa so šele v petek dopoldne, in sicer dva vojaška zdravnika iz Ljubljane in dva sodnika - častnika iz Trsta. Ustreljeni Cerar je imel kroglo še v glavi. Ker je poročnik Prager streljal z vojaškim samokresom, je s tem dognano, da je bil kmet ustreljen na precejšnji daljavo (najmanj 40 korakov), drugače bi šla krogla skozi glavo. S tem pa je tudi že dokazano, da je bil to čuden silobran poročnika proti kmetu na tako daljavo. Na vsak način je bil kmet ustreljen brez potrebe in poročnik se bi bil najlažje izognil celi žalostni aferi, da bi se bil peljal naprej in ušel tako strašni sili (!) od strani 66letnega kmečkega moža. Te dni pride kombinirana vojaška in civilna sodna komisija na kraj nesreče, kjer bodo ogledali vse daljave in zaslišali priče. Zelo slab vtis je napravila ta poročnikova nepremišljenost na prebivalstvo ob cesti. Že sedaj so se jezili proti raznim nepravilnostim od strani avtomobilistov, sedaj pa se je nevolja ljudstva še povečala. Politične oblasti naj bi nastopale z vso strogostjo proti raznim dirjajočim avtomobilistom. Posebno bi se moralo nekaj ukreniti, da bi imeli avtomobili večje številke in na vidnejšem mestu, ponoči pa razsvetljena ta znamenja.

o Ljubljanska okolica o

Ij **Št. Vid nad Ljubljano.** Kakšne »katoliške« može ima Zabret okrog sebe zbrane, kaže dovolj jasno dogodek, o ka-

terem govori sedaj cela župnija. Neki Zabret - Klanfarjev kimavec in občinski odbornik, ki pa je bolj znan v gostilnah, kakor pa v svoji delavnici, se je pred kratkim spozabil tako, da tega ne moremo zapisati. A namesto, da bi potem vsaj molčal o tem, se pa po gostilnah še javno hvali s tem pohujšanjem. — Pač srečna občina šentvidska, ki jo vodijo tako vzorni občinski očetje!

Ij **Št. Vid nad Ljubljano.** »Slovenec« piše: »Občinski odbor v Št. Vidu je izvolil za častna občana župnika Zabreta in kaplana Tomelja, v priznanje njunih zaslug pri cerkvi...« — Iz zanesljivega vira smo izvedeli, da misli občinski odbor podeliti častno občanstvo tudi nekemu odborniku za zaslugo, ki si jo je pridobil, ne pri cerkvi, ampak — v cerkvi.

Bela Krajina

bk **Vinica.** Leta 1912. v jeseni je Štefan Malevec iz Učakovca, viničke fare, ženil svojega sina iz Hrvaškega. Ker je pa hrvaškemu duhovniku moral pokazati krstni list, kdo je ženin, tedaj so šli oče in sin Malevci k župniku Juriču Königu v Vinici in so prosili za krstni list. In veste koliko je Jurič König vzel za krstni list? **Samo deset kron.** Takšne so postavbe na Vinici pod vladno »kralja« viniškega. Saj je že vsemu svetu poznano viniško kraljestvo s svojimi vzemanjem čez c. kr. postavbo. Zato se prosi pri slavni c. kr. vladi, da bi pogledala s svojimi milosrčnimi očmi na revne kmete. Duhovnikom so tudi dani ceniki krščanskih obredov, da bi Jurič König, župnik na Vinici, nazaj povrnil tistih 8 kron, kar je preveč od Malevca vzel.

o Dolenjske novice o

d **Loški potok.** Veliki semenj za ži-vino bode v **petek, dne 4. aprila t. l. na novo pripravljenem sejmišču v Loškem potoku.**

d **Sv. Gora pri Litiji.** To velja tebi, č. g. Lovšin. Slišal sem, da je po tvoje Tirna raztrgana vas. Čudno, da ni tudi ob času bere raztrgana. Takrat ti je vse enako, raztrgana vas Tirna ali pa klerikalne Golče, samo da je malha polna. Drugače pa je pri novih spovednicah. Tukaj pa mi poka-žemo, da smo **sami svoji gospodarji.** Spovednice so krive marsikakega prepira, pa mi nismo krivi. Kaj hočemo, če zajec dolga uha ima, pa samo z glavo kima. Pa tudi drugače nimamo od novih spovednic posebnega žegna. Kristus je izmed sto ovc izgubil eno in je vseh 99 pustil, da je šel iskat izgubljeno. Naš g. Lovšin pa, odkar sedi v novi, na puč vzeti spovednici, še dobre ovce odganja brez odveze — ker jim da hrena, kakor mi rečemo. Klerikalec, Marijina družba, o ja, ta dobi odvezo, naj dela ali bere kar hoče, a drugače je tistim, kateri bero »Slovenski Dom«. Praviš: »Ja, jaz ti ne morem drugače dati od-

veze, ker bereš prepovedane časopise. Že več let berem »Slovenski Dom«, pa se nisem toliko pohujšal, kakor takrat, ko sem samo enkrat prebral škofovo brošuro. Že 20 let hodim k spovedi, pa mi ni dal še nič hrena, kakor ti, in še več drugim. Res sem radoveden, kam boš omakal gnati in kračo, ko si menda ves hren razdal nam dobrim ljudem. Povem ti na vsa ušesa, da ti me ne boš spravil v nebesa, v pekel pa tudi ne, če mi prav nisi odvezal grehov. Poglej malo k nam v raztrgano tirnsko vas, tudi tistih par Marijinih devic bi bilo treba podkaditi s hrenom, ker so se sprehajale po dolinicah z Amerikancem in so oženske može plavšale. Priče so ti na razpolago. Ali onim, ki so pod tvojim frakom, je vse dovoljeno, onim pa ne, ki berejo po mojem bolj pošten list, kakor pa je »Domoljub«. »Slovenski Dom« je na leci in v spovednici zmiraj ta prvi. Ti praviš, da te veseli, če si v časopisih, češ, da vsaj vedo, da si fest fant. Seveda si, če smejo marinarice vse počenjati. Ti fejest fant, nas pa tudi veseli, da imaš še v spovednicah naš izvrsten kmečki list v mislih in nas obdarjaš s hrenom, ker ga zdaj vsi rabimo. Še en slučaj. Na cvetno nedeljo je prinesla neka branjevka kakor po navadi pomaranče na prodaj. Vselej je plačala 40 v štantnine, ali drugače je naredil ta za siromake vneti dobri pastir, ki nima nobenega usmiljenja do ubogega človeka, ta ji je pa zaračunal kar 2 kroni avstrijske veljave, čeprav je morala ona nesti dve in pol uri daleč na svojem že vpognjenem hrbtu, da si pridobi par krajcarjev, da se po siromaško preživi. Ali te krajcarje je vzela 16 let studirana, nikdar nasičena malha. Le tako naprej, prav imaš — če tudi s suho robo barantaš. Z veseljem še povem, da si ti pripomogel, da imamo v Tirni dva nova naročnika na »Slovenski Dom«. V kratkem jih boš menda pridobil še več.

d Iz Prečine. Jutri na belo nedeljo, bo pri nas velik polom. Župan je sklical občinsko sejo, na katere dnevnem redu bo med drugim tudi tajniško vprašanje, zopetno povišanje plače očetu županu in pritožba glede občinskih računov. Novi občinski odbor je potrdil nameščenje prejšnjega tajnika. Ker je pa tajnik morda preveč videl, da se morda kakšne sleparije gode, ker je najbrže videl, kako se radira in preleplja računске knjige, ki sploh še nikdar niso bile v redu, in ko je klerikalnim podrepnikom odkrito priznal, da zaradi svojega dela pri občini ne bo prodal svojega političnega prepričanja, ga je župan kar na lep način odslovil. Rekel mu je, da bo sedaj sam opravljaj tudi tajniške posle, spomladi pa ga zopet sprejme nazaj. To je bila pa samo — finta poštenjaka Turka. Kajti klerikalci so med tem časom pridobili učitelja in le-tega je župan kar svojevoljno postavil za tajnika, ne da bi ga bil kakor to občinski red zahteva, odbor postavil na to mesto. Zdaj je Turku to

samolastno postopanje začelo smrdeti, ker je okrajno glavarstvo glede tajnika speljal na led in se je to zvedelo tudi v javnosti. Potem ta županova plača. Pred volitvami je Turk obljubil, če bo on župan, bo delal polovico ceneje kot Vintar, torej za 200 K na leto. Komaj pa je bil župan, je že zahteval še skoro več kot je imel Vintar. Odbor mu je dovolil 300 K. Komaj pa je dober mesec tega, Turk zopet hoče imeti povišanje plače, ali pa, da se nastavi rednega tajnika. Če niso naši može sami kimavci, bi bil čas, da se enkrat odločijo, da se v občini nastavi redno tajniško mesto, pa ne tajnika, ki bi županu gnoj kidal, mu živino krmil, otroke pestoval, ampak človeka, ki bo nered v tej občini spravil v red in se bo sploh pobrigal za občinske koristi in v razmetani omari pogledal, če so res izginili občinski računi za pet let, ko je bil še Vintar župan. Najhujša pa bo menda točka zaradi zahtevanega pregleda občinskih računov. O tem ne moremo danes še nič govoriti. To pa moramo javnosti povedati, da so naši klerikalci v svoji strankarski strasti že tako daleč zaposleni, da ko sicer dobro vedo, da občinski računi niso v redu in bi natančni pregled vseh občinskih računov bil le občini v korist, pa se na vse kriplje branijo, da bi se enkrat že dognalo, koliko ima občina pravzaprav premoženja. Ljudje božji, takim možem ste izročili našo občino v roke. Najlepše je še to, da sta proti pregledu računov najbolj tista moža, ki sta pred 8 leti sama zahtevala revizijo vseh občinskih računov, to sta Vintar in Drčar. Takrat sta mislila, da bosta prejšnjega župana Drenika spravila v zadrego. Namesto, da bi vsaj zdaj pojasnila, kaj je s tisto revizijo, se zdaj upirata, ker to ni po volji Toneta, ki je pri reviziji občinskih računov tudi sam prizadet. Može! Opozarjamo vas, da ima v zmislu § 47. obč. reda **vsak občan pravico biti navzoč pri občinski seji**. Sramota za nas vse bi bila, če bi ne imeli korajže in bi ne šli k tako važni seji poslušat, kakor bo ta, jutri, po prvi maši v stari šoli.

d Iz Prečine. Naš »gospod« Tone je bil že od nekdaj čuden človek, zdaj je postal pa že tako čuden, da ga že njegovi pokimavci več ne razumejo. Zdaj na svoja stara leta se je mož spravil tudi na — ženske. Pa samo na mlade. Kar nič več mu niso povšeč ozka krila, ne lasje po moderni frizuri, ne »špice« okoli prs in ne vemo še kje drugje. Vse to, kar je moderno na naših dekletih, ga tako pohujšuje, da je zadnjič enkrat začel Marijinim družbaricam popravljati frizure. In zagrozil jim je, katera se ne izpreobrne nazaj na staro pot, jo izključi iz Marijine družbe. Oh Tone, nikar tega ne! Kaj pa bodo naši fantje počeli, če Marijinih družbaric ne bo. Zdaj je časih še kakšno veselje, ker če se poigramo sladkosti v raju, gremo k spovedi, pa je opravljeno. Če pa z dekletom, ki ni v Marijini družbi, izpregovoriš

le par besedi, že hoče imeti naprej podpisano zakonsko pogodbo. In čim več bo Marijinih devic v naši fari, tem večje krole bo še Tone postreljal in čim več jih bo ustrelil takih, ko se bo brigal za ženska krila in frizure, tem preje bodo njegovi pokimavci nehali kimati, da je vse, kar pride od njega, res tudi bogu v čast. Že zdaj bolj trežno misleči može godrnjajo, češ, kaj bi se Tone zdaj na stara leta brigal za ženska krila in lase, saj ima svojo kuharico, pa jo naj obleče in pofrizira, kakor jo hoče, naša dekleta pa naj lepo pri miru pusti. Kadar jim bo on kupoval obleko, takrat si bo lahko izbiral široko ali tesno krilo, zdaj za enkrat ga pa take posvetne stvari nič ne brigajo. In namesto, da dekletom take budalosti pripoveduje, naj raje svoje občane pouči, kako se naj brigajo za svojo občino, naj jim večkrat prebere občinski red, da bodo vedeli, da niso samo za to tukaj, da plačujejo davke, ampak da imajo tudi pravico, kadar se jim zljubi, pogledati, kako se naši občinski može obnašajo pri sejah in kako Tone za vrvico vleče Turka, ki je pravzaprav Tonetov in Vintarjev župan, ne pa župan za celo občino. Nam se čudno zdi, če klerikalni odborniki pošteno delajo za blagor občine, zakaj se tako boje, da bi tudi drugi občani, magari tudi ženske, prihajali k občinskim sejam. In zakaj se Tone tako boji javne kontrole, da ljudi s silo odganja od sej. In zakaj se njegov župan tako boji, da bi kdo pogledal v naše občinske račune. Samo čuki in sove se boje belega dne.

d Iz St. Lovrenca ob Temenici. Naš Tone, ki ga bo oblak vzel v nebesa, je na tiho nedeljo povabil kar tri duhovnike, da so pobožnim ovčicam odvezavali grehe. Ti trije so že tako poskrbeli, da se ljudje na Cvetno nedeljo niso upali Tonetu ugovarjati, ko je sklical sejo za proračun za mlekarno. Tone namreč ve, da njegovi mlekarski računi nič preveč prijetno ne diše tudi njegovim kimavcem. Izpočetka jim je namreč obetal lepe profite, zdaj pa vidijo, da je namesto dobička vedno več — dolga, kljub temu, da se Tone hvali, kako mu njegove Marijine družbarice v proslavo Marije v mlekarni dobro delajo. Naš Tone sploh na Marijine družbarice mnogo drži. Eno je dal izučiti v orglanju. Ko so pod njenimi prsti orgle prvič zapele, se je Tone pred oltarjem od same radosti zamaknil v deveta nebesa in ni se mogel vzdržati smeha. Mi pa ne jeze, ker smo mislili, da nam je kak porednež prinesel na kor — žabe, o katerih veste, kako prešmentano lepo pojo. Če Tone misli, tega kikel - organista še dolgo časa obdržati, mu svetujemo, da pusti na orglah samo tri piščalke, bodo čisto zadostovale, druge pa naj proda in skupiček postavi v proračun, ali za svinjak, ali pa za mlekarno, kjer je še bolj potreba. Zdaj šele vemo in čutimo, kakšno lepo cerkveno petje smo imeli, ko ga je vodil še gosp. nadučitelj Po-

tokar, katerega pa Tone ni maral, ker se mu ni hotel vklanjati. Seveda kikel - organist je že zato boljši, ker je vendar nujno potrebno, da se župnik in organist že med tednom izvadita, kar se pravi, da morata imeti vaje, če hočeta, da bosta v nedeljo lepo harmonirala, on pred oltarjem, ona na koru.

o Notranjske novice o

n **Dolenji Logatec.** Dokaj časa smo sedaj molčali v našem listu in tudi še sedaj nismo imeli namena kaj poročati, ko bi nam ne dal povoda za to naš župnik, ki se je razkoračil na prižnici dne 25. marca in se je obregnil ob naša, že dobro uglajena ušesa. Pri nas imamo namreč na velikonočni ponedeljek običajni ofer sveč in kakor vsako leto, tako se je tudi letos udeležilo tega ofra prav veliko ljudi, tako, da je prišlo vsega denarja skupaj, kakor je sam gosp. župnik oznanil, če se ne motimo, 425 kron. Mislimo, da je za tako faro kakor je naša, ki šteje približno 1700 duš, prav obilo. Ali vendar ni mogel biti po eni strani nikakor zadovoljen; rekel je: Opazil sem, da so nekatere prav ubožne hiše žrtvovale prav veliko, nekatere do 4 in 5 K, nasprotno pa sem tudi opazil, da veliko takih, ki veljajo za prav premožne, teh pa ni bilo, nekaterih prav nič blizo. Pristavil je: Sveče bodo pa še gorele v naši cerkvi, dokler bodo živeli še tako dobri ljudje! Zraven je tiste, ki so premalo dali, prezirno imenoval nasprotnike cerkve, tiste pa, ki so več dali, prav laskavo pohvalil. Nam je pa vseeno, naj nas hvali ali pa nasprotnike imenuje, mi že tega ptiča poznamo prav dobro iz njegovih pridig in tudi za časa njegovega kaplanovanja v Logatcu iz leta 1900. Takrat je svoj običajni ofer na Sv. Treh kraljev dan prepovedal, češ, da on ne mara za tak ofer, ki bi ga mu liberalci vkup nosili, in je potem tri nedelje zaporedoma to ponavljal in hvalil one, ki so mu namesto ofra v župnišče kaj prinesli. Pred par leti je enkrat v svoji pridigi, v kateri je ravno po svoji navadi liberalce obiral in zraven sv. pisemsko vdovo imenoval, rekel, da je njemu več vrednih par vinarjev od pristaša njegove stranke kakor pa večja svota iz liberalnih rok. To je ob priliki povedal, pa mi smo ga dobro razumeli. Sedaj nam je pa še tako naklatil, da je po njegovem vplivu prišel na županov stol tak nedeljav. Saj mislimo, da mi nismo vendar tako hudobni kakor on misli o nas. Mi mu iz srca privoščimo, da je bil ofer sveč tako obilen in želimo, da bi bil drugo leto še obilnejši in sveče bodo tudi še prav gotovo lahko gorele zavoljo nas v cerkvi, če jih bo hotel le mežnar užgati, mi mu jih ne bomo šli nikdar ugasovat. Da smo naprednjaki gmotno dovolj prispevali za javne naprave, za to imamo prav obilo starih dokazov. Ali ni v Logatcu napredna misel mnogo napravila? Vodovod je delo na-

prednih mož. Mlekarna, ki je daleč naokoli velika korist, sezidala se je šola, ustanovila se je nova fara. Kdo pa je bil tisti, ki je prvi zapustil 1600 K za ustanovitev fare? Glejte, to je bil liberalec! Kaj pa ona hiša, ki je dala vse druge denarje, kar jih je bilo treba za ustanovitev fare in to mislimo, da približno 30.000 K, če se ne motimo, je bila gotovo kaj drugega, kakor klerikalna. V zahvalo ste ji postavili nasproti vaš konzum. Ali ni napredni občinski odbor preskrbel, da so se napravile v naši cerkvi nove orgle, postavil se je nov zvonik in ura, povečalo se je pokopališče. Kdo je pa oni gospod, ki je kupil križev pot v cerkvi, ki ga imamo še sedaj in kdo je bil oni, ki je kupil novo monštranco, ki je veljala 2500 K. Mislimo, da ni bil še nikdar klerikalec in če bi bil, bi ga klerikalci gotovo ne vlačili tolikokrat po zobeh. Če se je po naprednih rokah toliko napravilo, mislimo, da bi tudi sedaj ob običajnem ofru sveč še marsikaka krona prišla več na župnikov krožnik. Dokler so pa take razmere, bomo pa za take stvari dajali manj ko bo mogoče in tudi za novo cerkev se bomo upirali. Nič ne mislite, ne bo šlo tako gladko. Mi bomo hoteli vedeti, kdo je v Dolenjem Logatcu večji davkoplačevalec, ali so naprednjaki, ali so klerikalni žličkarji. To ne bo prav nič težko priti do te poizvedbe. Če mi plačamo dve tretjini davkov, približno rečeno, hočemo imeti tudi vplivno besedo in nič ne mislite, da nas bo nekdanji vaški čednik ugnal v kozji rog po župnikovem receptu.

Dolenjelogaški naprednjak.

n **Za »Sokolski dom« v Postojni.** Nabiralnik »Narodnega hotela« v Postojni 14 K 33 vin., izročil br. Fran Paternost. Srčna hvala! Na zdar! Zastopnike onih lokalov, ki imajo nabiralnike, prosimo, da obvestijo blagajnika, kadar so nabiralniki polni, da se izpraznijo, ker so bili prepolni nabiralniki že parkrat od nevarnih rok odvzeti.

n **Vojaški nabori za mesto Postojno in okolico** se vrše letos v soboto, dne 29. marca, v ponedeljek, dne 31. marca in v torek, dne 1. aprila.

n **Dne 6. aprila t. l. dojde v Postojno vojaška komisija**, ki si ogleda in določi stavbni prostor za vojašnico, ki se ima graditi v Postojni. Kakor se čuje, namerava vojaška oblast nastaniti v Postojni trdnjavski topničarski polk, oziroma avtomobilski topničarski oddelek.

n **Velik koncert z igro in plesom** uprizore postojnska narodna društva v Postojni **dne 6. aprila t. l. v »Narodnem hotelu«** v prid prepotrebni šolski družbi sv. Cirila in Metoda. Predpriprave so v najboljšem tiru ter je pričakovati obilo umetniškega užitka.

n **Na velikonočni ponedeljek** je obiskalo s posebnim vlakom, ki je vozil iz Reke - Opatije nad 500 tujcev postojnsko jamo, kjer je sodelovala postojnska društvena godba. V letošnji sezoni se name-

rava prirediti iz Reke - Opatije še 6 takih posebnih vlakov.

n **Postojna.** Moška podružnica družbe sv. Cirila in Metoda v Postojni priredi s sodelovanjem postojnskih narodnih društev v dvorani »Narodnega hotela« v Postojni dne 6. aprila t. l. veselico s koncertom, tamburanjem, petjem itd. Uprizori se tudi burka s petjem »Moč uniforme«. — Vstopnina 60 vin. Začetek točno ob pol 9. zvečer. Z ozirom na namen družbe in na mnogovrstni in zelo zabavni spored veselice, pričakujemo mnogobrojne udeležbe.

n **Vrh nad Rovtami.** Pri nas se je pojavil nov »Domoljubov« dopisnik; neko malo človeče, ki je poslalo v »Domoljub« št. 11 dopis z Vrha. V tem dopisu se zaganja v vrhovške naprednjake. Sicer imamo prebito malo časa, na njegove »kvante« odgovarjati. Pa ker nas je izzval, naj bo, toda ob kratkem, ker bi drugače utegnil misliti, da nas je popolnoma ugnal in da nas sploh v kratkem ne bo več. Torej, on javka, da se mi ne brigamo za nobeno službo božjo in da vsi raje tiščimo v sosednje Rovte k maši kot na Vrh in da pravimo, da bomo tudi prestopili v rovtarsko faro. Priznati moramo resnici na ljubo, da je nekaj resnice na tem. Samo, da klerikalno dopisunče ni tudi povedalo vzroka. In ker ga ni povedal on, povemo mu ga mi. Prvič: Dokler bo naš fajmošter Miklavčič uganjal take burke okrog vrhovskega griča, kot jih zdaj, dokler njegova srboritost ne bo srečna v miru, in če njegova brezmejna domišljavost in maščevalnost nadalje seje nemir, prepir, razdor, sovraštvo; njegov strupeni jezik opravlja, obrekuje, zavija resnico in išče sredstev, kako bi vrhovskim faranom škodoval in pisal faranom pisma, v katerih grozi, da ako njegove komande ne poslušamo, bo toliko časa maševal, da nas zade ne božja kazen, — to je, kakor on misli, da nam bo z božjo pomočjo kako škodo napravil. Tako dolgo nismo dolžni k njegovim mašam hoditi, ker si ni nobeden svest, da se mogoče ravno zanj bere maša v škodoželjne namene. Sicer je to staroveški strah in pri nas ne napravi nobene vtiska. Vendar pa ni nobeden tak bedak, da bi hodil k opravičilo, s katerim se mu hoče škodovati. — Drugič: Mi kmetje nimamo časa, da bi hodili med tednom v trgovine v Rovte po potrebne stvari, kar se rabi pri gospodinjstvu. In ker ni na Vrhu nobene trgovine, si moramo nabaviti ob nedeljah potrebne stvari; ter pri tem obenem opravimo svojo krščansko dolžnost. Nadalje se dopisnik hvali in toži, rekoč, da se opaža v teku zadnjih treh let pri ljudeh neko veselje do branja; hvali se, koliko izvodov »Domoljuba« da prihaja vsaki teden na Vrh. Liberalci, pravi, pa so naročeni na »Slovenski Dom«, a čim bolj ga beró, tem bolj izginja pri njih olika. Ja, ja, dopisunče, resnica je, da se opaža neko veselje do branja pri Vrhovcih. Toda ne toliko v vaših vr-

stah, kot pri nas. In še pri teh, ki bero »Domoljuba«, se opažajo tudi učinki tega berila. Posebno pri možeh, ki jih imenuje dopisnik »odločne katoliške mlade izobražene može«, ki so pa še pred kratkim z odobravanjem brali »Glas Svobode« iz Amerike, ki je pa vse drugih načel, kot je »Domoljub«. Ti možje torej kažejo svojo izobrazbo s tem, da hinavsko denuncirajo svojega bližnjega in ga spravljajo v škodo.. Toliko odgovora za danes; prihodnjč več!

o Zagorske novice o

zg Iz Izlak. Ne pečal bi se z osebo, ki ima za sabo tako mračno preteklost, ako bi ne bil naravnost izzivan. Svoj čas je mož baje vstopil med fratre in tako prišel v celico. Ker mu pa to za trajno seveda ni ugajalo, je po svoji navihanosti kmalu odfrčal. Dasiravno se je navidez delal narodnjaka, je tako klerikalen, da agitira proti delniški družbi, češ, saj si vendar kristjan, pa jemlješ pivo pri liberalcih. Pod Šentjurjem je znan pod imenom »figovc«. Da je ta ljudski božji glas, naj dokaže sledeči resnični dogodek: G. Verbola se je zavzel za to da se odpravi bera. V ta namen naj se kmetje odkupijo z denarjem. Posestnik L. Ravnikar je plačal na ta način 75 K. Pa glej ga spaka. Čemšeniški kaplan pride navzlic temu po bero. Nastane pravda. Vrbola propade. Kmet zabavlja, da je figa-mož vsak, kdor ne drži obljube. Priče na razpolago.

Ostali slovenski kraji

o Na Belo nedeljo, to je jutri, priredi simpatično narodno napredno pevsko društvo »Skala« v Sv. Križu pri Trstu veselico z raznovrstnim sporedom in plesom. Ker je društvo kot tako še mlado, potrebuje vsestranske podpore. Zato upamo, da se te veselice udeležijo vrli Križani v obilnem številu. A tudi občinstvo sosednih vasi in Slovenci iz Trsta se najvljudneje vabijo k veselici tega res požrtvovalnega pevskega društva. Na svidenje torej v nedeljo!

o V Gorici je nek uslužbenec c. okr. šol. sveta z imenom Rozina poneveril ogromno svoto, — kolikor je do sedaj znano — 30.000 kron. Mož je izginil neznan kam. Sedaj hoče, kakor navadno, klerikalna stranka siloma proglasiti tega moža za liberalca. Razlogi, katere navaja črna stranka v podkrepitev svoje trditve, so pa naravnost smešni. Resnica pa ostane, da je Rozina obkladal s čudnimi primki one učitelje, ki se niso vrgli pod pete klerikalizmu. Če je pa on sam se izrazil nekoč o nekem učitelju, da je »farški podrepnik«, to še ni noben dokaz, da je bil Rozina liberalec, saj je znano, da se klerikalci mnogokrat sami iz sebe norčujejo. Tako n. pr. smo imeli priliko slišati iz ust

fanatičnega duhovnika besede: »Verujte mi, da je ni večje nevoščljivosti kakor je farška nevoščljivost«, in mož je imel prav. Ne gleda se torej pri tem toliko na besede, kakor na dejanja in druge okolnosti.

o Na velikonočni ponedeljek se je narodna veselica na Proseku pri Trstu kaj dobro obnesla, istotako je bila veselica podružnice »Ljudski oder« v Sv. Križu ob morju prav dobro obiskana; samo klerikalna prireditev na Kontovelju je baje slabo izpadla. Počasi se bo ljudstvo že izdramilo in izprevidelo bo, kje je iskati pristnega in neprisiljenega razvedrila po trudapolnem delu.

o Napadi na javnih cestah so postali v tržaški okolici nekaj navadnega. Pretečeno nedeljo zvečer okoli 10. ure podal se je finančni respicijent Ignac Schweiger iz Barkovelj proti mestu. Pri Rojanu sta ga napadla dva zločinea ter zahtevala od njega uro, verižico in denar. Ker je bil respicijent v civilni obleki ter ni imel nobenega orožja pri sebi, jima je zahtevano izročil, nakar sta cestna roparja zbežala. Toliko cestnih roparjev v tržaški okolici že zdavno ni bilo.

o Jenny Lind, Amerika. Vsem čitateljem »Slovenskega Doma« naznanjam, da smo delali to zimo dosedaj dobro, večji del vsaki dan. Sedaj se je pa obrnilo na slabše, delamo samo po tri do štiri dneve na teden. Delo se tudi težko dobi, je vedno dosti brezposelnih delavcev. Tukaj sta dva premogova rova, smo vsi Slovenci zaposleni v njih, ker tukaj ni tovaren. — Slovencev nas je tukaj približno 40 družin in do 50 samcev. Imamo svojo lastno dvorano, da se časih med seboj malo razveselimo. — Pozdravim vse čitatele »Slovenskega Doma«. A. O.

Veliko neurje v Ameriki.

Pretečeni teden so prišle čez Severno Ameriko strašne nevihte, ki so povzročile ogromno škodo in zahtevale na tisoče žrtev. Zadnja poročila pravijo, da je bilo pri neurju v Omahi in drugih državah Zedinjenih držav usmrčenih 5000 oseb. 30.000 oseb je brez strehe. V Daytonu stoji voda na cestah štiriinpol metra visoko. Mesto in okolica je štiri metre naokoli pod vodo. Do 500 oseb je utonilo. Neko šolo, v kateri so bili vsi razredi zasedeni, je voda odnesla. Utonilo je 400 otrok. Tudi neko bolnišnico s 600 bolniki je baje voda odnesla. — V mestu Jonngtown v državi Ohio je 25.000 oseb brez dela. V mnogih krajih je voda odnesla železniške mostove. V Delaware je voda odnesla 200 hiš. — Na cestah mesta Peru v državi Indiana je voda visoka 20 čevljev. Mnogo ženskih in otroški trupel plava po vodi. Povsod so zlezle žene s svojimi otroci na strehe ter tam prebile noč. Zavladal je mraz. V Indianopolisu je voda narastla. Oni del mesta, kjer stanujejo bogatini, je pod vodo. V Peru se je kar naenkrat pretrgal jez

reke Wabash. Več sto oseb je potonilo. Prebivalci so zlezli na strehe, toda močni tok vode jim je onemogočil, da bi se rešili v čolne. — Povodenj je blizu Piqua raztrgala jez. Pri tem je utonilo baje 450 oseb. Povodnji so razdrle promet na zahodnih železnicah, ki vodijo skozi Indiano in Ohio. Železniški uradniki pravijo, da položaj že dvajset let ni bil tako nevaren. Popolnoma nemogoče je povedati, kdaj bo promet zopet mogoč.

Gospodarstvo.

Važna narodno-gospodarska akcija.

Mnogim je dobro znano, da »Prva češka« že dalj časa, takorekoč, odkar posluje v naših deželah, nalaga del svoje gotovine v naših denarnih zavodih ter dovoljuje hipotekarna posojila in s tem obilo koristi našemu narodu.

Toda, kakor kako lepo in prepotrebno darilo za velikonočne praznike, nam je prišla vest, da hoče »Prva češka splošna delniška družba za zavarovanje na življenje« v Pragi odslej poslovati med nami tako, kakor bi bila ona popolnoma domač slovenski zavod. Njeno vodstvo je sklenilo, da bo začelo dajati, počenši s prihodnjim letom, Slovencem še v večji meri nego doslej, vse one koristi, ki bi jih sicer imeli Slovenci od svojega lastnega zavoda za zavarovanje na življenje, če bi si ga kdaj ustanovili. Slovenski denar t. j. zavarovalnine, ki jih bo odslej dobival ta zavod od Slovencev, ne bo za nas več skoraj izgubljen, ker se bo vračal med nas, ne samo pozneje v obliki zavarovanih vsot, temveč že v kratkem in potem v vedno večji in večji meri, od leta do leta, na ta način, da bo nalagala »Prva češka« zakonito dovoljene prebitke v gotovini, deloma v naših pupilarno-varnih denarnih zavodih, deloma pa kot vknjižena posojila na nepremičnine.

Kako smo si že nujno želeli imeti lasten slovenski zavod za zavarovanje na življenje, ki bi nam lahko dajal toliko podpore in ki bi bil lahko narodu velikanska dobrota. Ta naša poprejšnja želja je sedaj uresničena na tako ugoden način, kakor ga mi Slovenci sami ne bi bili mogli nikoli izvesti. Mi smatramo lahko »Prvo češko« za domač zavod, imamo pa razen tega veliko prednost, t. j. ne bo se nam boriti z ogromnimi težavami, riziki in izgubami, ki so vsekakor vedno spojene z ustanovitvijo kake zavarovalnice in vrhu tega je »Prva češka« že denarno krepak, izborna vpeljan in pri nas splošno priljubljen zavod. Nobenemu zavednemu Slovencu ne bo sedaj več težko se odločiti, kje naj se zavaruje, kak zavod naj priporoča, ker je samo ob sebi umevno in celo naša narodna dolžnost je, da se vsi obrnemo edinole na »Prvo češko«. Znano nam je, da ima

»Prva češka« tako ugodne cene, pogoje in načine za zavarovanje, kakor katerikoli drugi največji zavod. Vsem nam bodi torej dolžnost, prepričavati odslej z vso doslednostjo, da bi se naše ljudstvo, da bi se naš človek zavaroval še kdaj pri kakem tujerodnem zavodu, ker bi bilo to greh, ki ga storimo na samih sebi; na ta način bi namreč le še naprej pomnoževali premoženje naših nasprotnikov, sami sebe pa okrajšavali za ugodnosti, ki nam jih bo dajala odslej »Prva češka« v tem večji meri, čim več Slovencev se nas bo zavarovalo pri njej. Ta zavod si je v kratkem času priboril s poštenim, mirnim in dostojnim delom najboljšo ime in najlepše uspehe, in nas mora le veseliti, da se je sedaj odločil za opisano akcijo, ki nam prinese v doglednem času jako lepe dobičke in kjer bomo imeli vedno zaslombo. Bodimo hvaležni »Prvi češki«, sebi pa čestitajmo na krasni pridobitvi.

Vsaka zaželjena nadaljna pojasnila daje vrhovno zastopstvo »Prve češke« za jugoslovanske dežele v Trstu.

gsp Cene na živinskih sejnih na Kranjskem so bile za mesec februar sledeče za povprečno 100 kg žive teže. V okrajih: Postojna 81—89 K; Kočevje 70—72 K; Krško 82—88 K; Kranj 79—87 K; Ljubljana (okolica) 82—90 K; Litija 83—96 K; Radovljica 70 do 83 K; Novo mesto 70—96 K; Kamnik 84—88 K; Črnomelj 75—87 K.

gsp Na živinskem semnju v Ljubljani dne 18. marca se je prodalo 77 konj, 178 volov, 32 krav, 12 telet. Medtem je bilo klavne živine 50. Cene za pitane vole za 100 kg 90—100 K, za polpitane 84—88 K.

Prosveta.

VII. list Savla-brezverca do Štefana, novega pastirja v Šmihelu pri Novem mestu.

(Vse pravice pridržane.)

(Dalje.)

Mi pa gremo dalje na važno prorokovanje, ki se tiče Jezusovega rojstva v Betlehemu. Poglejmo 2. poglavje evangelija po sv. Matevžu. Evangelist nam tu pripoveduje o prihodu »Modrih iz Jutrovega«, ki so pri kralju Herodu izpraševali, kje je novorojeni kralj Judov. Na to se mu pismonuki odgovorili: »V Betlehemu na Judejskem, ker tako je pisano po prorokih: In ti Betlehem, zemlja Judov, nikakor nisi najmanjši med knezi Judovimi kajti iz tebe pride vojvoda, ki bo pasel ljudstvo moje Izrael. — Evangelist nas pusti zopet iskati dotičnega preroka. Najdemo ga v osebi Miheja, 5, 1., kjer se prerokba glasi tako: Ti pa, Betlehem-Efrata, če si tudi majhen med tisočniki Jehudi (Judovini), vendar iz tebe izide Eden, ki je poklican za

vladarja čez Izrael, ki izhaja iz prasneta, iz predavnih časov... Kaj ne, je razlika med besedilom, kakor ga evangelist navaja in besedilom kakor ga navaja prerok sam, oziroma po njem imenovana knjiga. Vendar je to razlika, ki bi sicer ne pomenila veliko, specijelno v tem slučaju pa je pomenljiva. Vselej kadar lajki navajajo kak izrek iz sv. pisma, jih sv. cerkev zavrača z že znanim izgovorom, češ, da nikakor ne gre iz cele vsebine kakega predmeta iztrgati le par besed, ki imajo lahko čisto drug pomen, kakor sicer v celoti vsebine. I bratje! Jaz sem za to, **dajmo v tem oziru prav naši sv. cerkvi**, ampak le pogojno, **da ona tudi nasproti nam uveljavlja svoje načelo**. Kdor se hoče sam prepričati, da zgornji evangelistov izrek prav nič ne zadene na Jezusovo rojstvo v Betlehemu, sploh da Jezusa niti v mislih nima, ta naj vzame sv. pismo v roke in naj pri preroku Miheju ali Miha prebere vsaj tudi 4. poglavje, katerega koncu je kot novo poglavje citirana prerokba, ki jo je evangelist po svoje preuredil. Jaz le opozarjam, da tudi prerok opisuje dogodke, ki so se vršili več kot poltisočletja pred Kr. rojstvom. V celem 4. pogl. Miheja govori o stiski Izraela vsled njegovih sovražnikov iz sosednje Asirije. Pa jih zopet tolaži, češ, Gospod bo svoje ljudstvo rešil te stiske. Nato prestopivši v 5. poglavje pravi, da bo Gospod to rešitev poslal po junaku iz sicer neznatnega mesta Betlehema, torej tisti »Eden, ki je poklican za vladarja čez Izrael«... Da ja ne boste v nikakem dvomu, berite to poglavje še naprej, kjer prerok zopet govori o tem junaku, ki ima priti iz Betlehema in katerega slava in moč bo šla do konca sveta. In da se slava tega junaka nanaša le na dogodke **tistega časa, nam Miheja pove jasno v verzu: »Pri tem bomo imeli tudi mir pred Asurjem (kraljem Asirije), ki je sedaj vpadel v našo deželo in nam opustošil naša domovja«**... Mihej ima tu najbrže pred seboj one strašne dogodke, ki so bili v jeseni leta 850. pred Jezusovim rojstvom ko je asirski kralj Salmanazar III. prekorščil Evfrat ter napadel Sirijo. Njemu nasproti se je postavila zveza vladarjev, med njimi seveda tudi izraelski in judovski. Ko sta oba kralja (Ahab in Jozafat) pred vrati Samarije pregledovala svoje čete, jima je 400 prerokov oznanjevalo častno zmago. **Edini Mihej med preroki pa jima je prerokoval občuten poraz**. Kralj Ahab se je vsled tega tako razsrdil, da je dal Miheja zapreti in ga postiti ob kruhu in vodi, toliko časa, da se kralj vrne zmago-slavno nazaj. In zgodilo se je, da je vseh onih 400 prerokov napačno prerokovalo, kajti Ahab je bil še tistega dne v bitki od sulice zadet, in ko se je mrtev zgrudil, je njegova vojska zbežala. Njegov tovariš, kralj Jozafat, pa je zbežal v Jeruzalem... Mihej je torej prav prerokoval, ampak tisti se je hudo zmotil, ki je njegovo prerokovanje, ki se nanaša na dogodke pred

800 leti nazaj, obrnil na več kot 800 let naprej, na Jezusa in njegovo rojstvo v Betlehemu. Sv. cerkev, ki vedno naglaša, da je taka sovražnica trganju besed iz celote, naj se tu sama pogleda v zrcalo. Naravnost gorostasno se mi zdi, če se take besede o dogodkih iz davnih stoletij obračajo na Jezusa in se na taki podlagi zida stavba ki stoji le toliko časa, dokler jo gledajo slepci.

Bratje! Dobro si oglejte tega preroka in potem mi povejte: Ali je bil Kristus kdaj kralj čez Izrael drugače, kakor ko so ga Judje še na njegovo zadnjo uro zasramovali? Kdo je ob Kristusovem času še mislil na Asirija namreč na Asirijo, ki bi bila vpadla čez judovske dežele? Ali ni pred več kot 600 leti pred Kristusom (625.) s padcem Ninive padlo tudi kraljestvo krvoločnih asirskih kraljev?

Idimo dalje. Evangelist nam potem opisuje beg sv. družine v Egipt, ki ostane tam do Herodove smrti, »da se izpolni, kar je rekel Gospod po preroku, ki pravi: »Iz Egipta sem poklical sina svojega«... Evangelist nas pusti tudi to prerokovanje še le iskati; najdemo ga pri Hozeji, ampak precej drugače in sicer tako-le: »Ko je bil Izrael še mlad, sem ga imel rad, in poklical sem njega, (kot) mojega sina iz Egipta.« Torej vidite, da je tu zopet kar iz enega stavka iztrganih le par besed, ki bi slučajno prav prišle na evangelista opis glede vrnitve iz Egipta. Tudi ta prerok govori o dogodkih iz let 730 do 700 pred Kristusom. V poglavju pred tem izrekom Hozeja ali Ozeja svari Jude zaradi njih malikovanja in žuga, da jih bo Gospod kaznoval s pokončanjem. Nato jih v živih besedah opominja, kaj vse je Gospod storil za svoje izvoljeno ljudstvo, ko ga je rešil iz Egipta in ga (po Mojzesu) izpeljal v obljubljeni deželo... in nato sledi v 11. pogl. izrek, kakor smo ga zgorej citirali. Če pa čitate še dalje, morate se prepričati, da je ta prerok govoril o Mojzesu in o dobi, ko je bil Izrael, torej bogoizvoljeno ljudstvo še mlado. Ali pa je bilo to ljudstvo ob času Kristusovega rojstva še mlado po svoji zgodovini? Ali ni bilo takrat že kot starček, ki stoji z eno nogo že v grobu? Če bi bil Hozeja mislil na Jezusa v Egiptu, bi ne bilo moralo biti pisano tako: Kadar bode Izrael mlad, ga bodem imel rad, in ga poklical iz Egipta...

Pridemo k predzadnji postaji. Evangelist nam opisuje Herodovo morijo betlehemske otročičev in se zopet sklicuje na preroka, češ, »tedaj se je izpolnilo, kar je rekel prerok Jeremija, govoreč: Glas se je slišal v Rami, jok in velik krik, Rahal je plakala za svojimi otroki in ni se dala utolažiti, ker jih ni.« — Tu nam evangelist vendar sam pove ime preroka, na katerega se sklicuje. Te besede najdemo v Jeremiju 31. 15.: »Sliši se v Rami glas plakanja, žalovanja Rahele, ki objokuje svoje sinove, in se ne da potolažiti, ker jih

ni več... Neznatna razlika v besedilu je tu brez pomena. Važno pa je, da se besede preroka nanašajo na takratno **sedanjost**, torej na takratni dogodek ob času Jeremije, dočim evangelist govori v preteklem času. In ima tudi prav, kajti ob Jezusovem času je **preteklo že dobrih 600 let**, odkar se je slišal glas v Rami in odkar je »Rahela plakala za svojimi otroki, ki jih ni bilo več.« Ampak kaj pa ta »glas v Rami« in to »plakanje Rahele« pred 600 leti, briga betlehemske otročiče in z njimi vred Jezusa, zaradi katerega je moralo biti pomorjenih toliko nedolžnih otročičev. K sreči se jim ni nič žalega zgodilo, kajti kakor smo že preje zgorej videli, Herodu niti na misel ni prišlo, hoteti Jezusa umoriti, najmanj pa zaradi njega polno število drugih otrok, ki z Jezusom niso imeli nič opraviti. Ampak recimo, da je to bilo tako. Ali kaj ima s tem opraviti Jeremija in njegovo žalovanje iz dobe, ko so Judje prišli v babilonsko sužnost? Dajmo malo pogledati to veliko pomoto. Predvsem je treba vpoštevati, da je tudi ta prerok svoje besede zamislil na res žalostne dogodke **svojega časa**. Kralj Nabuhodonozor je upostošil Jeruzalem, ljudstvo deloma pomoril, deloma ga odpeljal v sužnost. Ali ni bilo za marsikatero Rahelo in Rebeko in Saro dovolj povoda plakati, obžalovati svoje sinove, »ki jih ni več«? Ali ni imel Jeremija na razvalinah Jeruzalema dovolj gradiva za svoje žalostne pesmi, ki jih sv. cerkev še danes ponavlja? In veste, kje je ta Rama, do katere je prišel glas plakajoče Rahele? Leži ali stoji **dobro miljo severozapadno** od Jeruzalema dočim stoji Betlehem od Jeruzalema približno ravno tako daleč, toda ravno na nasprotni strani tako, da je med Betlehemom in Ramo Jeruzalem. Recimo, da bi bil Herod res dal otroke v Betlehemu pomoriti, prosim — da boste dovolj verjeli — pogledajte na karto, ki je prideljana 10. zvezku Zgodb sv. pisma, in če vidite, kje od Jeruzalema proč stoji Rama, si lahko napravite sami svojo sodbo, če bi bilo mogoče, da bi pri dozdevni Herodovi moriji v Betlehemu res kaka Rahela mogla tako vpiti, da bi se njeni glas slišal tja gori v gorato Ramo. Brez vsakega dvoma pa se je Rahelin glas lahko slišal tudi v Rami ob razdejanju in splošni moriji v Jeruzalemu za kralja Nabuhodonozorja. Da se te Jeremijeve besede ne morejo nanašati na neznan mu dogodek, ki se je vršil, če se je sploh izvršil, 600 let pozneje, dokazuje njegov takoj naslednji verz 16 in 17, ko svojo plakajočo Rahelo lepo tolaži z besedami: Ampak pusti svoje vpitje in jok in solze v tvojih očeh, kajti (ti, ki so morali v babilonsko sužnost) **se zopet povrnejo iz dežele sovražnika**. In tvoji potomci imajo veliko dobrega pričakovati, ker tvoji otroci bodo zopet zasedli meje svoje dežele... Zakaj evangelist in za njim vsaj moderni cerkveni učenjaki niso tudi tega prerokovanja postavili v evan-

gelij? **To bi bilo resnično**, kajti kakor vemo, so se Judje res vrnili iz babilonske sužnosti in si zopet utrdili svojo moč in meje otrokom Rahele. Ampak kaj ne, v Jezusovem času je bilo to zopet ravno narobe: Judje so prišli zopet zadnjič v sužnost Rima, Jeruzalem je bil zopet kraj morije in razdejanja in meje otrok Rahele so se za večno razdrle.

Torej zopet velika, zelo velika — pomota.

(Konec prth.)

Zdravstvo.

Korist in škoda dolgega spanja.

Že vidim, kako majete z glavo! Kaj? Ali je spanje tudi lahko škodljivo? Ali nismo slišali, da se človeška moč v spanju zbira, in da človek toliko več lahko naredi, zdravniki so vedno govorili o potrebi spanja, in sedaj pa pride kak upornik in nam hoče govoriti, da je spanje škodljivo! Toda, prosim, cenjeni čitatelji, dovolite vendar, da pridemo do besede. Najprvo poslušajte, potem pa sodite. Kar ste se dosedaj učili, je vse res. Človek potrebuje dobrega spanja, nekateri več, drugi manj, da postane bolj čvrst in da zopet lahko dela. Kateri zdravnik more temu oporekati? Toda tukaj se gre za drugo vprašanje. Ali je predolgo spanje škodljivo? Ali so kaka pravila, koliko časa naj človek spi? Najprvo moramo poudariti, da občnih pravil glede spanja ni. Neumnost je trditi, da mora odrasel človek osem ur spati, če hoče biti zdrav. Spanje ima vsak po potrebi. Eden bo spal osem ur, pa bo imel komaj zadosti, drugi pa bo zadovoljen s petimi urami. Potreba spanja sicer pada nepresano od otročjih let do starosti. Stari ljudje potrebujejo malo spanja, in se počutijo najbolje, kadar jim ni treba spati. Stari ljudje spijo malo. Večkrat pa tudi opazimo nasprotno. Je precej takih ljudi, ki bolj se starajo, raje spijo. Pri tem pa tudi opazimo, da taki ljudje duševno precej delajo. Toda to so izjeme. V obče opazujemo, da stari ljudje jako malo spijo, in da njih spanec ni tako trd kot v mladosti. Neumno je n. pr. tožiti, da se spati ne more, kdor je spal vsaj pet dobrih ur. Znamenje, da smo premalo spali, je nekaka potreba spanja, ki se pojavi v nas. Kdor se po spanju zjutraj počuti svežega, ta je spal dolgo in dovolj. Ponajveč potrebujejo malo spanja oni, ki delujejo z duhom. Zato imamo dovolj zgodovinskih vzgledov. Ljudje pa, ki delajo telesno, ti potrebujejo mnogo več spanja. Toda tudi če je kdo zaspan, to še ni vedno znamenje, da ni mnogo spal. Mogoče je kdo izmed vas že naredil skušnjo, da je bil zjutraj, potem ko celo noč skoraj ni mogel spati, svež in čvrst in zmožen za delo, in večkrat ste tudi že poskusili, da ste bili zjutraj jako zaspani in morate neprestano zijati, tudi če ste spali devet ali deset ur. Taki ljudje sami sebe ne razumejo in se vprašujejo: »Ne vem, kaj je to? Danes sem dolgo spal, pa se mi ne ljubi delati.« Dolgo spanje dela zopet željo po dolgem spanju. Ljudje, ki se navadijo dolgega spanja, gredo lahko tudi popoldne spat, zaspijo pri vsaki ugodni priliki, v gledališču, v dvorani, na železnici. Taki ljudje prespito večino svojega življenja. Pri tem pa nikakor

ne morete opaziti, da bi se dobro počutili pri tem. Pojemajo, postanejo leni in kakor pravijo nekateri raziskovalci, se pojavijo pri njih vsakovrstne bolečine, katerih oni, ki malo spijo, ne poznajo. Žal, da o tem nimamo nobene štatistike. Drob telesa pada, cirkulacija krvi je počasnejša, kri se zastara na nekaterih mestih. Seveda ljudje, ki so dolgo in težko delali, potrebujejo tako spanje, ker njih organi so utrujeni, iz reda, torej potrebujejo časa da pridejo zopet v red. Drugače je z ljudmi, ki morajo sedeti in nimajo prilike, da pridejo do menjave telesnih snovi. Pravijo, da potrebujejo nervozni ljudje veliko spanja. Zdravniki pa so opazovali ravno narobe. Napačni nauk prihaja od tega, ker nervozni zelo želijo spanja. Toda taka zahteva po spanju je napačna. Marsikoga boli glava pa ne ve, da radi tega, ker je predolgo spal. In kako je to, da nervozni ljudje ne morejo prenesti dolgega spanja? Če bi o tem natančneje razlagali, bi prišli predaleč, v skrivnosti zdravnikove učenosti. Omenimo samo nekaj. Nervozni ljudje so oni, ki trpijo na duši. Oni trpijo na duševnih bojih, ker se njih želje ne morejo spolniti. Oni živijo v drugem svetu fantazije. Spanje jih zaziblje v take fantazije. Nervozni so bolni na tem, ker ne morejo zjediniti resničnih stvari z mišljenimi stvarmi. Meje med resničnim in dozdevnim popolnoma zgnijejo v dušah takih ljudi. Že podnevu misli nervozen človek, kako bo zasanjal. Svet se mu zdi tudi tuj, kot bi prvič prišel na to zemljo, in zdi se mu, da ne živi na tem svetu, pač pa v sanjah. Taki ljudje so večkrat raztreseni in odsotni z duhom. Navadno mislimo, da ljudje zaspijo, ker so trudni, in ker utrujeni organi prisilijo človeka, da se poda k počitku. Mogoče je to res. Po mnenju mnogih zdravnikov pa to ni res. Zdravniki pravijo, da imamo v sebi dve sili. Ena vlada gotov čas, druga pa za njo. Ena je resnična, druga pa le fantastična. Pri dolgem spanju praznuje nezavednost človeka prave orgije. Vse kar si je nervozni v težkih bojih priboril, je preplavljeno s strašnimi sanjami. Moralna zavest se upira takim fantazijam z vso silo. In tako divja celo noč duševni boj. In če je boj presilen, tedaj nervozni človek ne more spati. So ljudje, ki mirno zaspijo, naenkrat pa s strahom skočijo kvišku, kot bi se pogreznili na dnu pekla. Spati hočejo, igra se ponavlja, dokler trepetajočega srca ne ustavijo poskusi. Potem pa strmijo v temno noč, štejejo ure, dokler se ne prikaže prvi jutranji žarek, ki jim prinese okrepcilno spanje. Tu se nam nudi globok pogled v predale modernega kulturnega človeka. Ni čuda, da razpolaga današnja medicina z mnogimi uspavalnimi sredstvi. Mnogo bolnikov, ki baje ne morejo spati, in ki hočejo biti bolj pametni kot njih organi. Oni mislijo spanje, katerega je narava vzela, nevarno početje. Človek, pa, ki v resnici ne more spati, je jako redka prikazen. Večina ljudi je le relativno brez spanja. Večasih slišijo uro vedno biti, pozabijo pa, da so med urami jako dobro spali. No pa mislimo, da smo povedali dovolj. Če povemo še več, mogoče še isti ne bodejo mogli spati, ki dosedaj v miru spijo.

Razširjajte od hiše do hiše „Slov. Dom“.

Razno

r Vas brez moških. V Slangwinu na Angleškem biva 1105 žensk in samo en mož, ta je pastor, v najlepši slogi. Pred kratkim je obiskal to vas znamenit časnikarski poročevalec. Razgovarjal se je s županjo M. Palmer, 82letno starko. Ta mu je pripovedovala, da župani že mnogo let z vso eneržijo. Pred kratkem, da se je nastanil v vasi nek krčmar, a po 8dnevnem bivanju v vasi Slangwinu jo je moral zopet odkuriti, ker niso ženske nič pile. Pripovedovala mu je nadalje, da ženske same ribarijo, čolnarijo, si zidajo hiše in sploh vse, kar je potreba. Možje, da pač prihajajo večkrat v letu domov k svojim ženam iz bližnjega mesta, kjer delajo v raznih tovarnah, a one da komaj čakajo, da se možje zopet odstranijo, ker so najbolj zadovoljne, kadar so same. Ko se je hotel poročevalec odstraniti od čudne vasi, prosila ga je županja za smotko in ko jo je dobila, jo je 82letna starka takoj prižgala in z veliko slastjo pokadila.

* **Inženir, prefrigan tat.** Nek bogat trgovec se je peljal iz Berolina v Norimberk. Med potjo se je spoznal z inženirjem E. Dreyer, ki se je delal zelo bogatega ter je imel na svojem domu tudi jako razkošno stanovanje. Povsod, kamor je prišel, je jako imponiral. Ta inženir je izmaknil gori omenjenemu trgovcu torbico z dragocenostmi v vrednosti 30.000 K. Trgovec se je odpeljal v zdravilišče v Meran ter objavil v časopisih, da kdor izsledí tatu, dobi lepo nagrado. Ko je inženir to čital, se poda nekega večera v kavarno, kjer zagleda onega trgovca, približa se mu ter mu pošepne na uho, da on ve za tatu in v podkrepilo tega mu pokaže nekaj kosov teh dragocenosti, češ, da mu jih je tat izročil, kolikor jih je še imel, a da mu mora popreje naštetí v listih obljubljeno nagrado. Trgovcu se je to zdelo sumljivo ter naznani vso stvar policiji. Policija je inženirja takoj aretirala in prišle so na dan razne velike tatvine na raznih železnicah v Nemčiji, katere je izvršil ta prefrigan tat v rokavicah. Iz tega se učimo, da ne smemo nobenemu neznanцу zaupati, pa naj še tako imenitno nastopa.

* **Dva zaboja zlata.** Angleška nacionalna banka v Londonu je poslala novembra meseca 40 zabojev zlata v Aleksandrijo. Na nemškem parniku, ki je peljal zaklad, sta bila tudi dva uradnika, da čuvata pošiljatev. Kljub temu se je posrečilo neznanim tatovom, da so zamenjali dva zaboja zlata z dvema popolnoma sličnima zabojevama, ki sta bila napoljena z natanko isto težo kamenja. Tatvino so opazili šele v Aleksandriji. Angleška banka je razpisala nagrade za onega, ki pride na sled tatovom, 10.000 kron. Dosedanje preiskave so dognale, da se je tatvina izvršila bržkone v Trstu ali pa na Reki.

Za zabavo.

— Vi, ki ste oženjeni, bi mi lahko svetovali.

— Kaj bi pa radi?

— Nameravam se oženiti, toda ne vem, če bom mogel izhajati. Zaslužim...

— Zaslužite kolikor hočete, premalo bo vedno.

* * *

Policijski komisar: Naznanjeni ste, da ste pustili svoj z iskrim konjem vpreženi voz brez nadzorstva na cesti, sami ste pa sedeli v krčmi, dokler se ni konj splašil. Že sive lase imate, skušen mož ste, pa nič ne pomislite, kaka nesreča bi se lahko zgodila! Na cesti je vedno polno otrok! Saj ste vi gotovo sami oče, kajne? Koliko otrok pa imate?

Voznik: Enega fanta!

Policijski komisar: Zamislite se v položaj, da bi vam vašega otroka kdo povozil. Kaj bi rekli, če bi vam vašega fantiča prinesli krvavega in razmesarjenega domov. Kako bi vi kleli brezvestnega voznika, ki vam je pohabil ali celo usmrtil otroka — eh, koliko je pa vaš fantiček star?

Voznik: Sedemindvajset let!

LISTEK.

Oscar Wilde:

Strah v cantervillskem gradu.

Novela.

(Konec.)

VII. poglavje.

Štiri dni po teh nenavadnih dogodkih je prišel okrog enajstih ponoči pogreb iz Canterville Chase. Mrtvaški voz je vleklo osem črnih konj, katerim so se majale na glavi velike perjanice iz nojevega perja, a svinčena rakev je bila pogrnjena z bogatim škrlatastim prtom, na katerem je bil z zlatom všit cantervillski grb. Na obeh straneh mrtvaškega vozu in kočij so stopali služabniki z gorečimi bakljami, in cel sprevod je čarobno izgledal. Glavni žalujoči je bil lord Canterville, ki se je prišel nalašč iz Wallsa udeležiti pogreba, in je sedel v prvi kočiji z malo Virginijo. Nato sta prišla poslanec Zedinjenih držav in soproga, nato Washington in trije dečki, v zadnji kočiji je bila pa Mrs. Umneyova. Splošno se je čutilo, da ima pravico videti konec strašila, ki jo je strašilo več kot petdeset let. Globoki grob je bil izkopen na pokopališču v kotu, ravno pod staro tiso, in cerkveni obred je opravil jako ginljivo reverendissimus Augustus Dampier. Ko je bila ceremonija pri kraju, so služge po stari, v cantervillski rodbini vpeljani navadi, pogasili baklje, in ko so spuščali rakev v grob, stopi Virginija h grobu in položi nanj velik križ iz belega in rožnatega mandlje-

vega cvetja. Medtem se pokaže izza oblakov mesec in zalije s svojim tihim srebrom malo pokopališče, a v oddaljenem grmovju se oglasi slavček. Spomni se, kako ji je strašilo opisovalo Vrt Smrti, oči se ji zalijejo s solzami in domov grede je le s težavo izgovorila kako besedo.

Drugo jutro pred odhodom lorda Cantervilla v mesto sta imela pogovor z Mr. Otisem radi dragocenosti, katere je strašilo darovalo Virginiji. Bile so v resnici krasne, posebno rubinov navratnik v starodavnem benečanskem obrobju, ki je bil res krasen vzorec dela iz 16. stoletja; bile so toliko vredne, da je čutil Mr. Otis velike dvome, če more hčeri dovoliti, da jih vzame.

»Mylord,« reče, »vem, da gredo v tej deželi mrtve dragocenosti tako, kot zemljišče, in mi je čisto jasno, da so, oziroma morajo biti te dragocenosti v vaši rodbini dedna last. Moram vas torej prositi, da jih blagovolite odpeljati v London in jih smatrate enostavno za del svoje lastnine, ki vam je bila vrnjena pod gotovimi nenavadnimi okolnostmi. Moja hči je še otrok, in se dosedaj, kar mi je zelo všeč, da morem reči, zelo malo zanima za takšne predmete nepotrebne razkošja. Pa sem tudi zvedel od Mr. Otisove, o kateri lahko rečem, da v umetnosti ni majhna avtoriteta — imela je namreč to srečo, da je kot mlado dekle preživela nekaj zim v Bostonu — da imajo ti dragi kamenji veliko denarno vrednost, in da bi vrgli velik znesek, če bi se jih prodalo. Zato sem prepričan, lord Canterville, da priznate, da nikakor ne morem dopustiti, da bi ostali last kakega člana moje rodbine. Sploh bi se pa vsi takšni nepotrebni okrasniki in naveski, čeprav primerni in potrebni za dostojnost britanskega plemstva, popolnoma nič ne podali ljudem, ki so bili vzgojeni v strogih, in upam, tudi nesmrtnih načelih republikanske skromnosti. Mogoče bi imel še pripomniti, da Virginija res hrepeni, da bi ji dovolili, da si pridrži za spomin na vašega nesrečnega ali izgubljenega prednika, skrinjico. Ker je skrinjica neizmerno stara in zato zelo pokvarjena, boste mogoče smatrali za umestno spolniti njeno željo. Za svojo osebo priznavam, da sem zelo presenečen, ko vidim, da eden mojih otrok na nekak način kaže simpatijo z mediaevelizmom, in pripisujem to edino le temu dejstvu, da se je Virginija rodila v enem vaših londonskih predmestij, kmalu po vrnitvi Mrs. Otisove z izleta v Atene.«

Lord Canterville je zelo resno poslušal besede častitega poslanca in si vihal sive brke, da bi prikril nasmeh, ki mu je silil na ustne, in ko Mr. Otis konča, mu srčno strese roko in reče:

»Cenjeni gospod, vaša krasna hčerka je izkazala mojemu nesrečnemu predniku, siru Simonu, zelo tehtno uslugo, tako, da smo ji jaz in moja rodbina dolžni veliko zahvalo za njeno čudovito odločnost in pogumnost. Dragocenosti so očitno njene,

in bogme sem prepričan, če bi bil tako trdosrčen, da bi jih vzel, da bi naš stari in grdi možakar vstal iz groba v 14 dneh ter mi spremenil življenje v peklo. Kar se tiče dednega lastništva, ni nobena stvar dedno lastništvo, ki ni tako označena v oporoki ali pravnem spisu, a obstoj teh dragocenosti je ostal čisto neznan. Zagotavljam vas, da nimam nanje ni več pravic, kot vaš kletar, in ko Virginija doraste, si dovoljujem trditi, bo vesela, da bo mogla nositi lepe stvari. Razen tega pozabljate, Mr. Otis, da ste kupili hišno opravilo in strašilo počez, in vse, kar je spadalo k strašilu, je postalo obenem vaša last, ker vkljub kakoršnemukoli rokodelstvu, izvrševanemu od sira Simona ponoči po hodnikih, s stališča zakona, je bil v resnici mrtev, in vi ste negovo last dobili s kupom.

Mr. Otis je bil zelo žalosten radi odklonitve lorda Canterville in ga še enkrat poprosi, naj zopet premisli, za kar se je odločil. Toda dobrosrčni plemenitaš je bil zelo trden, tako, da nazadnje pregovori poslanca, da dovoli hčeri obdržati darilo, katero ji je dal strašilo. In ko je bila na spomlad leta 1890. mlada vojvodinja chasirska predstavljena pri prvi dvorni gostiji ob priliki svoje poroke kraljici, je bil njen lišp predmet splošnega občudovanja. Ker Virginija je dobila plemenitaško krono, ki je nagrada vseh pridnih malih ameriških deklic, ter se je poročila s svojim otroškim ljubljencem, kakor hitro je do raste. Oba sta bila tako prijetna in sta se tako rada imela, da so bili vsi veseli radi te poroke, razen stare markize Dumbeltonske, ki je skušala vjeti vojvodo za eno svojih sedmih neomoženih hčera, ter ni priredila v ta namen nič manj kot tri drage gostije; in pa, čudno, Mr. Otis samega. Mr. Otis je imel osebno malega vojvodo neizmerno rad, toda v teoriji ni mogel trpeti naslovov, in z njegovimi lastnimi besedami rečeno: »ni bil brez strahu, da bi se pod slabečimi vplivi plemstva, ki ima rado uživanje, ne pozabilo pravih načel republikanske skromnosti.« Toda njegovi ugovori so bili ovrženi, in ko je korakal po stranski ladji v cerkvi sv. Jurja na Hannover Squaru s hčerjo, ki se ga je prijala za roko, mislim, da ni bilo ponosnejšega človeka po celem Angleškem, kot je bil on.

Po medenih tednih sta se preselila vojvoda in vojvodinja na Canterville Chase, in drugega dne po svojem prihodu se podasta popoldne na osamelo pokopališče v borovih gozdih. Spočetka so bile velike težave radi nagrobnega napisu za si-

ra Simona, toda nazadnje je bilo odločeno, da se vkleše enostavno začetne črke imena starega plemenitaša in verzi z okna v knjižnici. Vojvodinja je prinesla nekaj krasnih vrtnic, katere posuje po grobu; in ko sta nekaj časa postala tam, se odideta sprehajat po razvalinah kora starodavne opatiije. Tam sede vojvodinja na zvrnjen steber, dočim ji leže soprog k nogam, pušič svalčico in gledaje nji v krasne oči. Nenadoma vrže svalčico proč, jo prime za roko in reče:

»Virginija, žena nima imeti skrivnosti pred možem.«

»Dragi Cecile! Nimam pred vami nikakih skrivnosti.«

»O, imate,« odgovori smeje se, »še nikoli mi niste povedala, kaj se je zgodilo z vami, ko ste bila zaprta s strašilom.«

»Nikomur nisem tega povedala, Cecile,« odgovori Virginija resno.

»Vem, ali meni bi mogli to povedati.«

»Prosim, Cecile, ne zahtevajte tega od mene, ne morem vam tega povedati. Ubogi sir Simon! Res, za veliko mu moram biti hvaležna. Pokazal mi je, kaj je življenje, in kaj pomeni Smrt, in zakaj je Ljubezzen močnejša kot oba.«

Vojvoda vstane in nežno poljubi soprogo.

»Imejte svojo skrivnost tako dolgo, dokler bom imel vaše srce,« zašepeče.

»Imel ste je vedno, Cecile.«

»Toda poveste to nekoč najinim otrokom, kaj ne?«

Virginija zardi...

(Konec.)

Izdajatelj in odgovorni urednik:
Valentin Kopitar.

*Lastna tovarna
ur v Švici*

1887

Zahtevajte „JUBILEJNICENIK“ zastoj

1912

Fr. Čuden, Ljubljana

Na prodaj je zidana hiša

krita z opeko, s prostornim vrtom, za ceno 2400 kron. — Več pove Jož Kordež, pošta St. Vid nad Ljubljano, Kam. gorica 5.

Aškerčevo poslednje delo:

Atila v Emoni.

Cena broširane knjige 140 K,
vezane 240 K; po pošti 20 v več.

Naroča se v

Narodni knjigarni v Ljubljani.

Čitajte slovenska zgodovinska romana:

Kralj Matjaž.

Cena 2 K, po pošti 20 vin. več.

Opatov praporščak.

Cena 180 K, po pošti 20 vin. več.

Obe knjigi se dobivata v

Narodni knjigarni v Ljubljani.

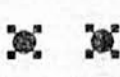

Priporočamo našim

Kolinsko cikorijo

gospodinjam

iz EDINE slovenske tovarne v Ljubljani.